

מראי מקומות- בבא מציעא כ"ז

בה, ואין נעשה שלו עד שזכה בה, ומקרא דזוטו של ים ילפי' דגם הוי הפקר גמור [וצ"ע].

(ד) **ויש לה תובעין- ע' בתוס' שנקט (לפי גירסתנו) דלמדים מכאן דדבר שיש לה תובעין חייב להחזירה.** והק' **האמרי משה** (ל"ז, ט"ו), מהכ"ת ללמוד מכאן דהרי הוא של מוצאו, דלמא לא ילפי' מהכא אלא לאחר יאוש אינו חייב להגביה, אבל לא דשלו הוא. ותי' דדבר זה לא הי' צריך קרא, לומר דלאחר יאוש אי"צ להגביה דבר שאין בו סימן, שהרי דבר שאין בו סימן אף קודם יאוש אי"צ להגביה, משום שאינו יכול להכריז ולברר מי הוא הבעלים, דאין מסתבר שחייבתו תורה להגביה האבידה משום שמא יתברר ע"י עדים מי הוא הבעלים. וא"כ, ע"כ כוונת התורה לחדש דשלו הוא לגמרי אם מצאו לאחר יאוש.

(ה) **כתב רחמנא חמור, דאפי' חומר בסימני אוכף שלו, וכו'-** הק' **בשטמ"ק בשם הראב"ד,** ל"ל כל הני פרטי לרבות כל דברים אלו, הרי פרט וכלל הוא, וא"כ נמצא דהכל בכלל. ותי' דאולי עשה מ"אשר תאבד ממנו" כלל אחר, והטל פרט ביניהם, ושפיר הוי כלל ופרט וכלל, וצריכין לרבות כעין הפרט.

(ו) **דאפי' חמור בסימני האוכף- פי' הרמב"ם** (גו"א י"ד, א'), דאע"ג דהסימן בדבר טפל לו, יחזיר. וע"ע **בחזון יחזקאל** (ב', ב') די"ל דמיירי שהיו סימנים מובהקים על החמור שלא ידען, והו"א דכיון שאינו יודע הסימנים שעל החמור גופי', א"כ י"ל דריעותא הוא ואינו מחזיר לו החמור, קמ"ל קרא דסגי בהא דנתן סימני האוכף.

(ז) **לגיזת זנבו- פרש"י,** שאפי' שער שבסוף הזנב יחזיר. והק' **תוס',** אם יש בה שוה פרוטה, פשיטא, ואם לאו, הא ממעטינן מהשבה. ותי' דאיצטריך שחייב לגזוזת בעתה, אע"פ שאין בה שוה פרוטה בשעה שגזזה. וכ' **הריטב"א** דאע"ג דלית בה שוה פרוטה, מ"מ צריך להחזירה, כיון דעיקר האבדה יש בה שוה

(א) **מתני' כגון שדשן ע"י עבדו ושפחתו הכנענים-** הק' **הכוס ישועות,** א"כ למה צריך לאוקמי' מתני' בלוקח מן התגר, לימא דמיירי דלוקח מבעה"ב, ומיירי שדשן פועלים, ולא עבדו ושפחתו כנענים. ותי' דכיון דרישא נקט לשון "לוקח" וסיפא לשון "שילח", משמע דרישא איירי בלוקח מן התגר.

(ב) **אף השמלה היתה בכלל וכו' חייב להכריז-** כ' **הקרית ספר** (גו"א פרק י"ג) דמשמע מכאן דדין הכרזה הוא מדאורייתא, וכדמשמע מלשון המשנה, דלמד כן מקרא.

(ג) **ויש לה תובעין- פרש"י,** דלא באה מן ההפקר. והק' **תוס' בב"ק** (סו. ד"ה מוצא), למה צריך קרא למעט מציאה של הפקר שאינו צריך להחזירה, למי ישיב. ולכן פי' תוס' דכוונת המשנה לומר דיאוש קונה, וזהו הביאור בהא דיש לו תובעין, דעד שמייאש ממנו יש לו תובעין, וצריך להחזירה לו, אבל כיון שאין לו תובעין, שוב אי"צ להחזירה. וע' **בדברות משה** (ל"א, מ"ג), שכ' דכוונת רש"י לומר דבא למעט דבר שבא מן ההפקר, דהיינו דידעי' שהי' הפקר, וא"כ הי' מקום לומר דאולי צריך לחוש שמא זכה בה ישראל, קמ"ל קרא דאי"צ. **ומש"כ** רש"י בהמשך, דאף כל שיש לו תובעין, למעוטי מידי דידעי' בי' דמייאש, הק' **הריטב"א** דאיך ידעי' למעט זה, אולי אין ממעטינן אלא דבר שלא נעשה בידי אדם, אבל דבר שהי"ל בעלים, ורק דעכשיו מייאש ממנה, מהכ"ת דצריך להחזירה. **עוד העיר הפרי יצחק** (ח"ב, סי' ס"ד, ד"ה שם בסוגיא) **בשם העטרת חכמים,** דרש"י סותר ד"ע, דכאן כ' דמקור לדין יאוש קונה הוא משום דכתי' שמלה, ואילו בב"ק (ס"ו) כ' שנלמד מדין זוטו של ים, דמה התם אי' יאוש וקונה, כן בכל יאוש. וע"ש (ד"ה ועתה) שכ' ליישב דס"ל לרש"י דצריכי ב' קראי, מקרא דשלמא ידעי' שאין חיוב להגביה מציאה שבעליו מייאשים עליה, והתורה נתנה רשות לכל מי שזכה בו לזכות

בדעתו, ע' באמרי משה (ל"ז, ט"ז, והגה"ה שם).

(ג) נפקא לי' מומצאתה- פרש"י, ה"ו יתירה משמע ומצאתה כבר. והק' בהערות להגרי"ש, איך הי' שייך לכתוב זה בלא ה"ו, ולא תי'. וע"ע בפני יהושע שהק' אהא דהגמ' לא הק' דאידיך מה נעשה בה"ו" נקצת משמע מלשון רש"י דאי"ז מייתור, אלא כך הוא משמעות הלשון, ואולי לפי"ז מיושב ב' הקושיה, וצ"ע].

(ד) שהוקרה והוזלה וחזרה והוקרה איכא בינייהו- הק' רעק"א, הא מרא דשמעתא זו רבא הוא, דס"ל דישל"מ הוי יאוש, והכא, בשעה שהוזל הרי יהי' יאוש בעלים, דהמוצא בזמן ההוא יחזיק לעצמו, ואף דלא יודע שנשאר מונח עד שהוזל, ואולי כבר נמצא בשעת היוקר, מ"מ אנו צריכין לדון בשעה שהוזל, אילו הי' יודע שאבידתו עדיין לא נמצא, הי' מייאש. ויותר ק' למה שצידד הגמ' לומר דמיירי בפחות מש"פ שהוקרה, דאז בשעת אבידה הי' בשעת הזול, והוי יאוש מדעת. וכ' דאפשר לרחוק דמיירי בדברים שאינם חשובים, ויש לחוש שלא נודע לבעלים עד שהוקר, אבל אי"ז מיישב רבא לשיטתו, והניח בצ"ע.

(ט) סימנין דאורייתא או דרבנן- ע' מש"כ לעיל (י"ח) בביאור השאלה.

(טז) מאי נפקא מינה- הק' במנחת הבקר, לימא דנפק"מ אם הממון שלו לקדש אשה מן התורה או לא, דאם שלו רק מדרבנן, א"כ לכמה פוסקים אין קידושיו קידושי תורה. ותי' דכיון דתקנו רבנן שיועיל סימנין, ממילא אם אינו הבעל האמיתי, הרי הבעל האמיתי מייאש, וא"כ ממילא שלו הוא אף מן התורה [וק"ק, הרי גם הוא יודע הסימנין, ולמה מייאש, הרי אולי אינו יודע דבא אחר ונתן סימנין, וצ"ע].

(ז) לאהדורי גט אשה בסימנים- ע' בנודע ביהודה (תנינא, אה"ע ס', ד"ה ומה שהקשית), שהביא מחתנו שהק' איך ילפי' גט אשה מסימנים באבידה, הרי באבידה לא בא ע"י הסימנים להוציא דבר ממוחזק, שהרי עכשיו אין שום מוחזק, ואילו בגט אשה בא להוציא דבר מחזקתו, דהיינו להוציא האשה

פרוטה. עוד כ' דאולי אפי' אם יש בה שוה פרוטה קאמר, דה"א דאפקורי מפקיר לה לגבי', כיון דטרח בגיזתו כדי שיחזור ויגדל.

(ח) גללים אפקורי מפקר להו- פרש"י, למי שטרח בו. והעיר הרש"ש, הא הפקר לא מקרי עד שהופקר לכל, וכ' דאולי כוונתו למחילה או מתנה, ולשון הפקר לאו דוקא, אלא דק', למה לא פי' כפשוטו. א"נ, כיון דמפקיר לכל מי שיטרח, כמי שהפקיר לכל הוא.

(ט) אפקורי מפקר להו- ע' בש"ך (חו"מ רס"א, ג'), שהביא רא"י מכאן דהפקר מהני אף בלב. וכ' התורת זרעים (דמאי ג', ב') בשם החזון איש, דאף דס"ל להרמב"ם דהפקר בלב לא הוי הפקר, אבל בנוגע דברים שיש אומדנא דמוכח דהפקירם, ודאי מודה הרמב"ם דהפקר הם.

(י) פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה- ע' במחנה אפרים (גזילה א'), שנקט שאין הביאור שיכול המוצא להחזיקו לעצמו, אלא שאין צריך להשיב, ואם עדיין ברשותו לאחר שנתייאש הבעלים ממנו, אז הדין הוא שיהי' קונה אותו. אולם ע' ביונת אלם (כ"ג) שנקט לדבר פשוט דלא רק דאי"צ להשיבו, אלא אף יכול להחזיקו לעצמו, ע"ש ב' צדדים למה, או דזהו גופא חידוש הקרא, או דהקרא חידש רק שאי"צ להשיבו, וממילא הרי הוא יכול לזכות בו.

(יא) משמעות דורשין איכא בינייהו- ע' בפתיח תשובה (חו"מ רס"ב, א'), שהביא מהלבוש דהיכא שמצא אבידה של שותפים, ויש לכ"א פחות מש"פ, פטור מהשבת אבדה, דאע"ג ד"ומצאתה" איכא, מ"מ "אשר תאבד ממנו" לכ"א ליכא. והביא הפ"ת מהברכי יוסף שהק' ע"ז דהגמ' שקיל וטרי למצוא מאי איכא בינייהו, ולא כ' נפק"מ זה פשוטה.

(יב) ומצאתה דאתא לידי' משמע- פרש"י, ואפ"ה אחיך ולא עכו"ם, דאף אם בא לידך אי"צ לאהדורה. ובגדר אבידת עכו"ם, ע' בש"ך (יו"ד קמ"ו, א') שהביא מש"כ הב"ח דאבידת עכו"ם אינו שלו עד יאוש, אלא שאי"צ להחזירה. וכבר האריכו האחרונים

כא) אימא בעדי אוכף- כ' הריטב"א דה"ה שהי' יכול ליישב דמיירי בסימנין מובהקים, דמהני לכ"ע, ולרווחא דמילתא נקטי' עדי אוכף. ועוד, סתם סימנים משמע בינונים.

כב) דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי, מאי לאו בסימנין, וכו'- הק' הפני יהושע בכתובות (יב: ד"ה אתמר), למ"ד דברי ושמא ברי עדיף, ל"ל סימנין, הרי הוא ברי שהוא שלו, והמוצא שמא הוא, ולימא ברי ושמא ברי עדיף. ותו, הא לית לי' למוצא חזקת ממון, וא"כ לכ"ע צריך לומר בו"ש ברי עדיף. ובשלמא לשי' התוס', דס"ל דלא אמרי' ברי ושמא ברי עדיף אלא בברי טוב ושמא גרוע, א"ש, אבל להרמב"ם דאינו מחלק מאי איכא למימר. ותי' דיכול המוצא לומר דבא האבדה מרובא דעלמא, ואע"ג דבעלמא אין הולכין בממון אחר הרוב, אולם זהו רק להוציא מן המוחזק, אבל כאן אין הטוען שאבדה שלו מוחזק בה. ועוד, הרי מבואר דמאן דס"ל דברי ושמא ברי עדיף גם ס"ל דהולכין בממון אחר הרוב.

כג) לא, בעדים- פרש"י, שיביא עדים שהוא שלו. והק' הרשב"א, א"כ קרא למאי אתא. ותי' דקרא בא לאשמענין שאין מחזירין בסימנין, ורק בעדים. עוד הביא מר"ח שפי' באו"א, שיביא עדים שמעידין שהוא צורבא מרבנן, ואז יכול להחזיר לו בטביעות עין.

כד) גופו דארוך וגוץ- כ' הנודע ביהודה (קמא, אה"ע נ"א, ד"ה ונבוא) דמיירי שהוא ארוך ביותר או בגוץ ביותר, דאין לומר דהכוונה הוא סתם ארוך וגוץ כרגיל, דזה ודאי אין התנא צריך לומר דאי"ז סימן.

כה) כליו דחיישינן לשאלה- הק' הריטב"א, א"כ כל אבידה שבעולם לא יחזיר, דליחוש למכירה או מתנה. ותי' דמכירה או מתנה מילתא אחריתי היא, ולא מפקינן ממון מחזקתו בדבר שאינו עומד למכירה. עוד תי' דבשלמא המשאיל יודע דהשואל אבד החפץ, ומשום דנשבע לו ושילם לו דמיהן, אבל איך יודע המוכר שהלוקח אבד החפץ.

מחזקת אשת איש שלה. ותי' ב' תירוצים. א) דמה דנקט דאם סימנים דאורייתא, דע"כ המקור הוא משמלה, אי"ז מוכח, ויהי' שייך לומר שיש איזה הלמ"מ, או דנלמד מקרא אחר, ולכן שפיר שייך לומר שיש נפק"מ בין סימנין דאורייתא לסימנין דרבנן לענין להחזיר הגט. עוד תי' דבאמת גם באבידה שייך לומר דהמוצא חשיב כמוחזק, לפי דאם לא אמרי' דמחזיר בסימנין, א"כ נמצא שהמוצא יזכה בו מטעם יאוש, וא"כ נמצא דבאמת מוציאין ממוחזק ע"י הסימנין, ושפיר יש ללמוד גט אשה מזה, וע"ש מה שהביא מהשטמ"ק בשם הר"ן נולכאו' יש לפקפק בזה, דאה"נ, אם לא הי' דין סימנין, הי' המוצא זכה בו, אבל כיון דאי' פרשה דסימנין, א"כ אין כאן יאוש, וממילא לא נעשה מוחזק כלל, ולמה זה חשיב דמוציא ממוחזק, רצ"ע.

יח) לאהדורי גט אשה בסימנים- הק' המרדכי (תכז), הא אמרי' בעלמא דאיסורא ממונא לא ילפי', ולכן איך שייך ללמוד מהשבת אבידה לדין גט אשה. ותי' דכיון שאמרה תורה להחזיר האבידה לראובן אע"פ דאולי של שמעון הוא, אלמא דהתורה החשיב סימנין כמו עדים, וא"כ שפיר מהני אף לענין חזרת הגט. וביאר הקובץ הערות (ע"ג, ז') דברי המרדכי, דילפי' מהשבת אבידה דסימנין הרי הן מבררין את המעשה, וכיון דמבררין את המעשה, שפיר אמרי' דמהני גם לענין גט.

יט) לאהדורי גט- פרש"י, שאבד מן השליח. והק' בשיעורי ר' שמואל (נ"א, א'), למה לא פי' כפשוטו, דמיירי דהבעל עצמו אמר דאבד הגט, ומ"ש שליח דנקט. ותי' דאם אמרי' דספק הגמ' אם סימנין דאורייתא או דרבנן אינו משום דלמא אתרמי חפץ אחר כחפץ זה, אלא משום חשש משקר, א"כ שפיר אמרי' דאין שאלה לגבי הבעל, שהרי הבעל נאמן בלא"ה לומר גרשתי את אשתי, וא"כ ודאי אף בלא סימנין מהזירין לו הגט, והשאלה רק לענין שליח. וע"ש עוד מה שהק' על רש"י.

כ) סימנין כדי נסבא- פי' הריטב"א, אף דבאמת אין למדין מקרא זו דמחזירין בסימנין, מ"מ אסמכוהו רבנן אקרא, ולכן שפיר אמרי' מה שמלה יש בה סימנין.

מחזירין למלוה. וע"ז תי' דכולה מלתא לאו
בסימנין תליא מילתא, אלא סברא היא,
דלגבי מלוה שכיחי, גבי לזה לא שכיחי.

כז) **כליו דחיישינן לשאלה** - ע' באזנים לתורה (פ')
וישב, על הפסוק טרף טורף יוסף), שהק'
דכיון דחז"ל אמרו דאין מעידים על האדם
אע"פ שיש סימן בכליו, משום דחיישינן
לשאלה, א"כ איך החליט יעקב על סמך
סימני הכתונת דודאי טרף טורף יוסף. ותי'
שהכתונת פסים עשה לו אביו לכבוד
ולתפארת, ולא הי' משאילה לאחרים, וא"כ
שפיר מעדיין עליו, דלא חיישינן לשאלה.

כח) **חמור בסימני אוכף היכי מהדרינן** - הק'
הרשב"א, הא הו"ל להק' על המשנה גופא,
איך מחזירין פירות אגב הכלי, הרי כלים
משאלי אינשי. ותי' שא"כ הי' יכול הגמ'
לתרץ דתקנת חכמים הוא, ולכן הק' דוקא
מאוכף דחמור דדרשי מקרא.

כט) **כיס וארנקי משום דמסמני** - הק' תוס', הא
כתי' לא תנחשו, וא"כ מהו ההיתר לזה. ותי'
דקיי"ל דכל דבר שהוא משום רפואה אין בו
משום דרכי האמורי. ותמה **המהר"ץ חיות**,
איזה רפואה יש בדבר זה. וכ' דאולי כוונת
תוס' ע"פ מש"כ הרמב"ם במורה נבוכים,
דכל דבר שהוא בדוק ומנוסה לית בי' משום
דרכי האמורי.

ל) **היכי מהדרינן אבידתא בסימנין** - הק' **רעק"א**,
איך מצינו רבא דבר מפורש דמחזירין
בסימנין, שהרי לא מצינו אלא שמכריזין,
וזהו מדאורייתא כדי שיבואו עדים, אבל מנין
לו דבר פשוט דמחזירין בסימנין. ותי' דלפי
מש"כ תוס' לעיל דתועלת של הסימן הוא כדי
להזכיר לעדים שראו אצלו החפץ, י"ל דכיון
דבמקום ובמנין לא שייך זה, א"כ מוכח מהא
דמכריזין כריכות ברה"י דמחזירין בסימן,
דבלא"ה אין שום תועלת להסימן.

מ) **ניחא לי' ללוה לאהדורי לי' למלוה** - הק'
הרשב"א, אם מה דמהדרינן הוא משום
סימנין, א"כ איך אמרי' יחזיר למלוה, דלמא
פעמים לא יהיב סימנים ואין מחזירין לו, או
דהלוה יהיב סימנין ומחזירין לו. ותי' דסבר
המקשה דודאי לעולם אין מחזירין ללוה,
דודאי לאו מיני' נפל, ולמלוה נמי אין להחזיר,
דדלמא לאו מיני' נפל, ומיהו בסימן כל דהו,
שיאמר כך וכך הן שפלוני ופלוני לוו ממני,